

LONDON - RADIO

NR. 118 - 3 ÅRG.

ONSDAG 13 OKTOBER 1943

Mappe 4/
Eksp. 118
Årg. 1943
O.V.
Jin.

FINNLANDS STILLING. Den finske finansminister Tanner har nylig holdt en tale hvori han høyst forsiktig etterlyste Russlands freds-
betingelser og samtidig kom med et hipp til den svenske presse, fordi den har drøftet Finnlands stilling og rådet det til å slutte fred med Rus-
land. Han fraba seg en slik innblanding i Finnlands indre anliggender og tilføyde at "den bør ikke komme med noen råd som ikke er rede til selv å
ta noe ansvar.

I den anledning skriver Göteborg Handels- og Sjøfartstidning bl. a.:

"Dette er naturligvis riktig. Den svenske presse skulle dog har rett til å drøfte Finnlands stilling og fremtidsutsikter ettersom Sverige
egen stilling ikke blir uberørt av den skjebne som rammer Finland. Den svenske regjering har begått den skjebnesvangre dumhet å la en tysk divisjon
passere gjennom landet til Finland for å ta del i overfallet på Russland. Da regjeringen ble klandret for dette flagrante brudd på nøytraliteten,
unnskyldte den seg med at ikke bare Tyskland, men også Finland hadde begjært denne gjennomfart. Den svenske regjeringens opptreden i denne affære
utelukker at den skulle kunne spille noen formidlende rolle ved åpningen av forhandlinger mellom Helsingfors og Moskva.

Mot denne bakgrunn virker den hovmodige irrettesettelse hr. Tanner gir svensk presse en smule uhøflig. Talerørens for den svenske opinion
får selvfølgelig legge seg hans ord på minne og bedømme situasjonen i Finland like kaldt som den i Tysklands andre vasallstater. Hr. Tanners rede-
gjørelse for finsk politikk utmerket seg ellers ikke ved noen større klarhet. På den ene siden fremholdt han at Finland ikke hadde spekulert i
Tysklands sjanser til å beseire Russland da det trådte inn i krigen. Finland hadde ikke holdt på noen gal hest, det hadde bare vært nødt til å
bekriige Russland fordi forholdet til rådsrepublikken var uutholdelig.

På den annen side fremholdt hr. Tanner at nå da Russland har vist seg å være sterkere enn noen trodde det var, måtte Finland forsøke
å komme til en forståelse med sin mektige granne. Et vennskapelig forhold til ham var særdeles ønskelig. Han gjorde atskillige krumsporing omkring
denne programerklæringen, men den kom dog fram. Den ble motivert med nettopp det hensyn til Russlands militære makt som i følge hr. Tanners på-
st and tidligere i talen slett ikke spilte den minste rolle for Finnlands stillingstagen.

Hvordan Finland skal løse sin ligning, har vi ingen mening om. Vi har ikke noe råd å gi. Vi vil også unnlate å stille noe horoskop for
Finlands nærmeste fremtid. En eneste ting kan vi kanskje få si: vi vil bli temmelig forbauset hvis det skulle bli hr. Tanner som fikk i
stand freden med Stalin og Molotov. The rest is silence."

DET OPPROPET som nylig ble utsendt av fangne tyske offiserer i Russland er ikke bare hurtig blitt kjent i Tyskland, men har også vakt
veldig oppsikt der. Virkningen har vært slik at Himmler og hans bande forbereder de skarpeste motforholdsregler. Den roper nemlig bedre enn
noe annet at nyhetene fra utlandet avlyttes i stadig stigende omfang, tross de strenge straffebestemmelser.

Man overveier nå å beslaglegge alle radioapparater i privat eie og å innrede et radiomottaksrum - eventuelt i dekningsrummet - i
hvert hus, hvor alle leibeboerne kan lytte til radio. Videre skal det monteres flere høyttaleranlegg på gater og plasser. Andre planer går ut
på at radioprogrammene utelukkende skal formidles gjennom telefonen. Alle disse forslagene viser tydelig hvor pinlig berørt man føler seg av
sannheten.

LEGASJONSRÅD HOUGEN er utnevnt til Norges representant hos det franske befrielsesutvalg. Byråsjef Krog-Hansen er utnevnt til ambassade-
råd i Moskva og Legasjonsråd Benfelsen til sendemann i Havanna.

DEN AMERIKANSKE STÅLPRODUKSJON. Uken som endte 25 september satte den amerikanske stålproduksjon ny rekord med 1.753.000 tonn,
hvilket svarer til en årsproduksjon av over 91 mill. tonn. Hvis man setter tallet 100 for den kapasitet som man tidligere anså for den teoretisk
høyst mulige, er produksjonen nu drevet opp til 100,6. For et år siden var den 96,2.

EN REKKE NYE DÖDDOMMER er fullbyrdet i Frankrike i det siste. I Quincy er således to unge menn i 20-årsalderen giljotinert for
tyskfiendtlig virksomhet, og i Dijon er en murer, en trikkedoktor og en skogsarbeider henrettet for sabotasje mot tyske tog. Videre har en
særdømstol i Montpellier dømt 56 personer til forskjellige straffer, deriblant døden, for såkalt "kommunistisk virksomhet".

TOGAVSPORINGEN I MIJÖNDALEN. Etter togavsporingen i Mijöndalen torsdag er en rekke personer arrestert og tatt som gisler i Drammen,
Mijöndalen og Vestfossen. Bare i Drammen er det arrestert 30 personer, som er tatt som gisler, hvoriblant boktrykker Stenerson, skipsreder
Einar Bruusgaard, disponent Smith, ingeniør Sören Falch, dr. Gjessing, ingeniør Harbitz, ingeniør Schøyen, bilkonsulent Hiorth, fondsmegler
Furu, ingeniør Hansen (Glasverket). Dessuten er 10 arbeidere ved glassverket arrestert.

Det meldes videre fra Drammen at et tusen telefonapparater nå er blitt beslaglagt i byen. Den nazistiske polititbetjent Hovde har fått
i oppdrag å sette opp en liste over hvilke apparater som skal utkobles. Det er ikke kjent om beslagleggelsen er å betrakte som repræssalier for
sabotajen i forbindelse med togavsporingen i Mijöndalen.

ROSPORTEN er i det siste blitt meget populær blandt nazistene. Ikke minst synes fylkesmennene å sverme for denne sport. "Fylkesmann"
Stenerson ble nylig avskjediget på grunn av sin roing. Samme veien er det gått med "fylkesmann" Vrefse Hassel i Hedemark, etter at han i høst
meldte seg ut av N.S. Det er også tegn som tyder på at rosporten griper om seg som en farsott blandt de gjenværende "fylkesmenn". Også de geist-
lige övrighetspersoner - biskopene - har tatt årene fatt. Således har "biskop" Dagfinn Zwilgmeyer i Hamn bispådømme nylig å bli avskjediget p.g.
a. sin rosport.

Roerne er de mest forsakelige av alle nazister. Hva enten det er bispstillinger eller andre, mere beskjedne stillinger de ror seg bort
fra. Dersom de tror å kunne redde seg ved sine innövrer tar de grundig feil. Uansett hvilket yrke eller hvilken samfunnsklasse de tilhører skal
vi vite å finne dem igjen den dag de skal stå til ansvar for sine gjerninger. Det skal ikke lykkes en eneste en av dem å rø seg så langt bort at
lovens lange arm ikke når dem.

Alliert landgang på Azorene. Statsminister Churchill opplyste i Underhuset idag at den portugisiske regjering har tilstått Storbritannia adgang til å benytte støttepunkter på Azorene i de alliertes kamp mot ubåtene. Statsministeren understreker at denne ordning ikke på noen måte gjør innrop i Portugals suverenitet, og at den ikke er i strid med Portugals nøytralitetspolitikk på det europeiske fastland. Alle de britiske styrker skal trekkes bort fra øygruppen så snart krigen er over. På sin side forplikter Storbritannia seg til å skaffe forskjellige nødvendige råstoffer til Portugal, og å forsyne landet med utstyr til dets væpnede styrker. - Churchill uttalte at denne nye overenskomst mellom England og Portugal bygget på grunnlag av en vennskapelig forbindelse mellom de to land som hadde vart i over 600 år. Et så langt vennskap mellom to nasjoner er enestående i historien. Den første overenskomst landene imellom ble truffet i 1373, og den er stadig utbygget og fornyet og styrket ved senere avtaler, blandt annet en hemmelig erklæring av 1899. I denne fastslåes det bestående vennskapelige forhold, og de to land forplikter seg til gjensidig å være "venner av den annen parts venner og uvenner med hans fiender." - Churchill understreker sterkt at den nye avtale bare er av midlertidig natur og ikke skal gripe forstyrrende inn i den portugisiske regjeringens politikk med ønske om å holde den iberiske halvøy nøytral. Churchill benyttet anledningen til å takke den portugisiske regjering for dens holdning nå og under hele krigen. Portugal har hele tiden stått trofast ved Storbritannias side og har aldri veket, selv ikke da det så aller mørkest ut for Storbritannia. - Utenriksminister Eden og statsminister Salazar har offisielt utvekslet hilsener i anledning av den nye avtale. Eden uttalte at den portugisiske innrømmelse i høy grad ville kunne medvirke til et effektivt forsvar av skipene i fart over Atlanteren, og kunne bety en betydelig forkortelse av krigen. I sin svarhilsen uttalte den portugisiske statsminister at han delte utenriksminister Edens håp om at hans regjeringens innrømmelse måtte kunne gi større sikkerhet for skipsfarten i Atlanterhavet og styrke det vennskapelige bånd enn fastlære mellom de to folk. - - Azorene er en øygruppe på 9 øyer som ligger nok så spredt midt ute i Atlanterhavet, hele 800 km fra den portugisiske kyst og 1000 km fra det amerikanske fastland. Øyenes betydning for skipsfarten i Atlanteren fremgår av den kjensgjerning at det er flere utmerkede havner der som har vært benyttet som mellomstasjon for skipsfarten mellom Amerika og Europa. Ubåt-krigen har vært særlig konsentrert om disse øyene. De store seilferdselsveier over Atlanteren krysser nemlig hverandre her. Sjøforbindelsen mellom USA og Middelhavet og mellom Vest-Europa og havnene i Brasil og ved La Plata-floden går rett forbi Azorene. Bruken av øygruppen som alliertes base på disse ruter vil være av overmåte stor betydning. -

Angrepet mot Tirpitz i Alfjorden. Det britiske admiralitet melder: Britiske ubåter av en spesiell liten type, de såkalte "mygg" eller "Uvog" -ubåter har rettet et angrep mot de største typene av den tyske slagskipsflåte, som lå i Alfjorden. Slagskipet Tirpitz ble skadet under vannlinjen. Fotografier som er tatt av speiderfly siden, viser at slagskipet ligger omgitt av et tykt lag av olje, som dekker fjorden over en strekning av over 2 mil fra ankerplassen. Angrepet ble utført den 22. september, og det er ingen tvil om at det var vellykket. Ubåtene utførte en dristig operasjon ved dette angrepet, både for inn- og utgående måtte de forsøre de tyske sperringene. Tre av ubåtene er ikke vendt tilbake, og de må anses for tapt. - Det blir nå interessant å se hva tyskerne akter å gjøre med Tirpitz, om de akter å la den bli liggende og gi det skinn av at den fremdeles er i kampdyktig stand eller om de vil forsøke å få den reparert. Reparasjonen kan ikke utføres i Nord-Norge, og skal den komme i full stand igjen, må den slepes til Tyskland. -

Østfronten. Meldinger fra Moskva idag forteller at russerne nå er trent gjennom de ytre forsvarsverker omkring Kiev, og at slaget om byen nå er kommet inn i en avgjørende fase. Tungt russisk artilleri har bombardert byen i flere døgn, og tyskerne har forsvart seg hårdnakket. De er klar over de farer som truer om Kiev faller, og de gjør omfattende forberedelser for å holde retrettveien vestover åpen. Imidlertid har de russiske styrker utvidet sine bruhoder på vestbredden av Dnjepr både nord og syd for Kiev og har slått tilbake kraftige tyske motangrep. Nord for byen har to russiske avdelinger slått en bresje inn i de tyske linjer og kjemper bak disse. Sør for Kiev har russerne utvidet bruhodet sør for Kremensjog. - I Hviterussland fortsetter den russiske fremgang mot de viktige støttepunktene Vitebsk og Orsa, og den er nå nådd steder ca. 40 km fra disse steder. Byen Liosno, på jernbanen Vitebsk-Smolensk, 45 km sydøst for Vitebsk, ble erobret i går. Lenger syd kjemper russiske styrker nå i Gomels forsteder, og tyskerne gjør forberedelser til å evakuere denne byen. - Under kampene for å forsøre Dnjepr og etablere bruhoder på elvens bestbredd har de russiske geriljastyrker spilt en viktig rolle ved siden av den russiske overlegenhet i luften. Blandt annet har de russiske friskarer kapret de farger og småbåter som de tyske tropper har brukt til sin overfart og stillet dem til disposisjon for de russiske styrker. - På Kubanhalvøya er tyskerne kastet fullstendig ut. Marskalk Timosjenkos divisjoner har erobret alle tyske støttepunkter og drevet fienden vekk. Herved er tyve russiske divisjoner frigjort for andre oppgaver. De siste operasjoner i Kaukasus kostet tyskerne 20.000 fanger, 3000 fanger og veldig tap av materiel. Ved erobringen av Kuban-halvøya er truslen mot de tyske avdelinger på Krim blitt betydelig øket.

Sydfronten. Dagens allierte kommunike fra Italia melder bare om patruljevirkosomhet på begge frontavsnitt. Operasjonene forsinkes delvis av et voldsomt regnskyld som har gjort områdene langs Volturno-elven til bare gjørmes. Tyskerne har sprengt alle bruene over elven, men den 5. arme har slått pontongbruer over langs en nesten 50 km bred front, og tropper og krigsmateriell føres i jevn strøm over elven. Sydøst for Capua blev Caserta erobret i går, og de allierte forsøker her å oppnå kontakt med de styrker som går til angrep nord og nordvest for Benevento. I det midtre område ble San Marco erobret. I Terni-området har den 8. arme gått ytterligere fram og har erobret Guglionesi, Collotorno og Ganbaleso. Indiske tropper deltar nå i kampene i Italia. - Churchill har opplyst i en tale i Underhuset at størsteparten av den italienske flåte er ankommet til allierte havner, og har gitt en oversikt over de forskjellige båttyper. I alt er over 100 italienske krigsskip nå kommet på allierte hender, 5 av Italias 6 slagskip og 8 av 11 kryssere. Hittil er italienske handelsskip på tilsammen 150.000 tonn ankommet allierte havner, og det er under overveielse hva man skal gjøre med skipene og deres besetning. - Fly fra Middøsten og fly med base i Italia har rettet angrep mot mål på Kreta, Korfu, Rodos og Kos. De angripende bombefly møtte ingen motstand fra tyske jagere, og det gikk ingen allierte fly tapt. - En korrespondent fra Italia skriver om tyskernes ødelæggelser i Napoli, og beretter om deres vandalisme i forbindelse med lidspåsettelsen i biblioteket i det kongelige selskap og noen bygninger som hørte Universitetet til. Helt merkeligst og end forsett har de her tilintetgjort 200.000 bind, delvis uerstøttelig litteratur. De hulta bensin over bøkene og kastet siden håndgarnater inn. De holdt vakt rundt ilden, og passet på at byens brannvesen ikke fikk komme til. Universitetet i Napoli er det tredje eldste i Europa, bygget i 1274 og et av de mest berømte minnesmerker over den latinske kultur og civilisasjon.